

## تجلیل از سی امین سالروز فروپاشی دیوار برلین



روز شنبه 18 عقرب 1398 ه ش مطابق 9 نوامبر 2019م که مردم افغانستان و امت بزرگ اسلامی مصروف تجلیل از سالروز تولد باسعادت ناجی بشریت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بودند، در آن سوی دیگر کرهء خاکی تعداد دیگری از انسانها مصروف مراسمی کاملاً متفاوت بودند. آنجا در شهر برلین که روزگاری پایتخت المان نازی رایش چهارم بود، امت اروپایی سی امین سالروز شکستن دیوار برلین را جشن گرفتند. مراسم با گذاشتن گل در چاک های بقایای دیوار برلین توسط انگلا مرکل، صدراعظم جرمنی و تعدادی دیگر از زعمای اروپایی با سادگی گشایش یافت و تا چهار روز ادامه یافت.

خانم مرکل که خود در آنطرف دیوار آهنین یعنی برلین شرقی زاده شده است، در مراسم افتتاح از شکستن دیوار برلین بعنوان یک حادثهء بزرگ در تاریخ اروپا یاد نموده اظهار داشت "هیچ دیواری که مردم را جدا از هم نگاه دارد و آزادی شان را محدود کند ... آنقدر بلند نیست که نتوان آن را پایین آورد." خانم مرکل همچنین گفت: "ارزش هایی که اروپا بر پایه آنها بنا شده - آزادی، دموکراسی، برابری و حاکمیت قانون - هیچ کدام بدیهی نیستند و هرکدامشان باید هرازگاهی احیا شوند و از آنها دفاع شود."

خانم مرکل با اظهار تشویش در رابطه به دیموکراسی اروپا گفت: "هیچ عذری برای ما پذیرفته نیست و موظفیم سهم مان را برای آزادی و دموکراسی انجام دهیم". این درحالیست که جرمنی همانند برخی دیگر از کشورهای اروپایی با موجی از قدرت گرفتن احزاب راست افراطی روبه رو است. این احزاب ضمن اینکه میانه خوبی با دیموکراسی ندارند، تمایلاتی نژادپرستانه و ضد خارجی داشته در برابر مهاجرین موقف کاملاً دشمنانه دارند.

ضمن این مراسم، فرانک والتر اشتاین مایر، رئیس جمهور آلمان، در سخنرانی خود، ضمن ادای احترام به کشورهای همسایه آلمان گفت: "بدون شهامت و اراده آزادیخواهانه پولندی ها، مجارها، چک ها و سلواک ها،

انقلاب‌های صلح‌آمیز اروپای شرقی و اتحاد آلمان، ممکن نبود". ولی، نه وی و نه هم بقیه سخنرانان از قربانیهای مردم افغانستان در ارتباط به فروپاشی دیوار برلین ذکری نکردند. درحالیکه مردم افغانستان با تقدیم یک و نیم میلیون شهید، و به قیمت ویران شدن ۹۰٪ از خاک و اقتصاد خویش، حاکمیت هفتاد ساله اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی را متزلزل ساخته، راه آزادی ملل دربند، به شمول آلمان شرقی و کشورهای دیگر اروپایی را فراهم نمودند.

هرچند سفارت آلمان درکابل، در سایت مربوط به خود نوشته: " در این ماه نوامبر، ما سی امین سالگرد فروپاشی دیوار برلین را تجلیل میکنیم، قربانی های افغانستان هم در این روند نقش بازی کرده...". ولی از بزرگی این قربانی ها و قیمت گزافی که مردم ما تا هنوز هم به شکل کشته شدن ده ها تن از جوانان عزیز کشور ادامه دارد، چیزی نگفته است.

### دیوار برلین چگونه ایجاد شد؟

بعد از پایان جنگ جهانی دوم و در سال ۱۹۴۷م چهار کشور اصلی پیروز در جنگ جهانی دوم شامل شوروی، آمریکا، انگلستان و فرانسه اقدام به تقسیم کشور شکست خورده آلمان به چهار بخش جداگانه نمودند. در آغاز این شهر توسط کمیسیون متشکل از هر چهار کشور اداره می شد و ریاست این کمیسیون هر ماه به عهده یکی از چهار کشور ها به اساس نوبت بود. بعداً فیصله شد قسمت شرقی شهر تحت کنترل نیروهای شوروی باقی بماند و قسمت غربی آن به صورت مشترک توسط سه دولت آمریکا، انگلیس و فرانسه اداره شود. در سال ۱۹۴۸م کشورهای آمریکا، انگلیس و فرانسه بخشهای تحت حاکمیت خود را یکپارچه کردند و جمهوری فدرال آلمان را که به آلمان غربی مشهور شد شکل دادند که نواحی غربی شهر برلین نیز تحت سیطره آن قرار گرفت. در اکتبر ۱۹۴۹ اتحاد جماهیر شوروی در بخش تحت حاکمیت خود یک دولت کمونیستی روی کار آورد که منجر به شکل گیری جمهوری دموکراتیک آلمان به شمول نواحی شرقی شهر برلین شد. با آغاز جنگ سرد کشمکش ها بین شوروی و دولت های غربی بالا گرفت و در نهایت مرز بین آلمان شرقی و آلمان غربی بسته شد.

در مارچ ۱۹۶۱، نیروهای نظامی آلمان شرقی در یک اقدامی غافل گیرانه، خیابان های منتهی به نقاط مرزی با برلین غربی را محاصره کردند و کارگران در مرز مشغول ساختن دیوار شدند. با ایجاد این دیوار ارتباط بین بخش های شرقی و غربی شهر کاملاً قطع و بسیاری از خانواده ها که در مناطق مختلف شهر زندگی می کردند تا سال ۱۹۸۹م برای مدت ۲۸ سال از یکدیگر جدا شدند.

دیوار برلین به عنوان اصلی ترین نماد جنگ سرد؛ با طول ۱۵۵ کیلومتر و ارتفاع ۳.۵ متر که تنها ۴۵ کیلومتر آن از داخل شهر برلین عبور می نمود و به عنوان پرده آهنین مشهور شد، برای سه دهه یک ملت را به شکل بسیار غیر انسانی از هم جدا نموده بود. در طول سال هایی که دیوار برلین برپا بود ۱۲۵ نفر در پای آن کشته و حدود ۲۰۰ نفر نیز به شدت مجروح شدند. درین میان ۳۲ نفر درحالی کشته شده اند که اصلاً قصد فرار نداشته اند و ۸۰ درصد کشته شدگان زیر ۳۰ سال قرار داشتند که در میان آن ها ۸ زن نیز وجود داشته است.

در بین سال‌های ۱۹۶۱ تا ۱۹۸۹ حدود ۵ هزار نفر موفق شدند به برلین غربی فرار کنند. بیشتر فرارها به زمانی برمی‌گردد که تنها حصار بین دو بخش شهر سیم‌های خاردار بود. همچنین بعضی‌ها از طریق پنجره‌های آپارتمان‌های کنار مرز به آن طرف حصارها رفتند. بعد از احداث دیوار، فرار از طریق تونل‌های مترو، سیستم فاضلاب و حفر تونل انجام می‌شد.

### نقش افغانها در فروپاشی دیوار برلین

قشون سرخ اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی به تاریخ ۶ جدی ۱۳۵۸ ه ش (۲۷ دسامبر ۱۹۸۹ م) به افغانستان حمله نموده رئیس جمهور خلقی، حفیظ الله امین را همراه با خانواده اش در تپه‌ء تاج بیک از بین برده به جای او ببرک کارمل از رهبران شاخهء پرچم حزب دیموکراتیک خلق افغانستان را به قدرت رسانیدند که روابط نزدیکی با شوروی داشت. این هجوم با عکس العمل شدید مردم افغانستان مواجه گردیده به طرف جهاد بخاطر آزادی وطن و دفاع از مقدسات زیر لوای تنظیم های جهادی که بیشتر شان در پاکستان مستقر بودند؛ سوق نمود. علاوه برین، هزاران تن از جوانان کشور های اسلامی بنا بر اشتراک عقیده با مردم افغانستان به نیت جهاد علیه اشغال شوروی راهی افغانستان گردیده در کنار مجاهدین افغانستان در سنگر علیه قشون سرخ قرار گرفتند. علاوه برین، مؤسسات بی شمار اسلامی و غربی مصروف تقدیم خدمات صحی، تعلیمی و خیری برای مهاجرین افغان گردیدند. درین میان کشورهای غربی به رهبری امریکا و تعداد زیادی از حکومت های کشور های اسلامی به شمول عربستان سعودی، ایران و پاکستان نیز با تقدیم کمک های مالی، تسلیحاتی و انسانی در کنار مجاهدین ایستادند. در جبهه سیاسی نیز اجماع جهانی ( به استثنای کشورهای محدود) بوجود آمد که اساس آن محکوم ساختن تجاوز شوروی و جنایات آن در افغانستان و حمایت از مجاهدین افغانستان بعنوان نیروی تجاوز شکن و نمایندگان واقعی مردم افغانستان بوجود آمد.

### شکست اتحاد شوروی؛ به مثابه سرآغاز فروپاشی دیوار برلین

حمایت همه جانبه جامعهء جهانی از یک طرف و اتحاد و همبستگی مردم افغانستان و قربانیهای بیدریغ ایشان از طرف دیگر؛ توان مقاومت از ابر قدرت وقت؛ اتحاد جماهیر شوروی را سلب نمود. پس از آنکه میخائیل گورباچف در .... زمام امور اتحاد شوروی را به دست گرفت؛ خواست به جنگ افغانستان نقطهء پایان بگذارد. وی با افزایش نیروهای اتحاد شوروی و تشدید حملات بالای مجاهدین؛ خواست به جنگ افغانستان نقطهء پایان بگذارد. اما بزودی متوجه شد که پیروزی بر افغانها از طریق جنگ ممکن نیست. همان بود که راه مذاکره و صلح در پیش گرفته با امضای پیمان صلح ژنیو در اپریل ۱۹۸۸ م؛ عقب نشینی تدریجی نیروهای نظامی شوروی از افغانستان را آغاز نمود که تا یک سال تکمیل گردید. با خروج آخرین سرباز شوروی از خاک افغانستان در ۱۵ فبروری ۱۹۸۹ م ( ۲۶ دلو ۱۳۶۷ ه ش) دیگر جهان متقاعد شده بود که اتحاد جماهیر بزرگ شوروی در

افغانستان شکست خورده است. این شکست، بعداً الهام بخش تمام خیزش‌ها و قیام‌های مردمی در آسیای میانه و اروپای شرقی گردید.

هرچند تا ایندم هنوز حکومت دست‌نشانده شوروی در کابل برحال بود و مجاهدین افغان هنوز به پیروزی کامل نرسیده بودند، اما با خروج مفتضحانه نیروهای شوروی از افغانستان دیگر در پنجه آهنین کشور شوراها، توان دیروزی آن باقی‌نمانده بود. همان بود که ملت‌های دربند و اسیر که سالها به عنوان اعمار سرخ در غلامی و استبداد به سر می‌بردند؛ یکی پی‌دیگری قد علم نموده علم‌آزادی خواهی را بلند نمودند. مردم المان شرقی آنوقت که بیش از دیگر ملتها، رنج‌بردگی، فقر و استبداد کمونیستی را تجربه نموده بودند؛ در اواخر سال 1989م دست به تظاهرات وسیع علیه آخرین حکمران کمونیست؛ اریش هونکر زده و به انتقاد از هبران کشور پرداختند. با گسترش تظاهرات؛ رژیم دیکتاتور مجبور به عقب‌نشینی در برابر مردم گردیده با دل‌نخواستار وعده نمود که آزادی‌های مردم را تأمین نموده و دیوار برلین را برخواهد داشت. بالاخره به تاریخ 9 نوامبر معترضین خود به شکستن دیوار آغاز نموده شگافی در آن ایجاد نمودند که باعث فرار هزاران تن از برلین شرقی به برلین غربی گردید.

شکستادن قهری دیوار برلین معنویات نظام حاکم در المان شرقی را به شدت درهم کوفت و توان مقاومت در برابر خیزش‌های مردمی را از آنها گرفت. یکماه بعد از فروپاشی دیوار برلین، المان شرقی از هم‌فروپاشید و بعد از آن دولتهای بلوک شرقی؛ یکی پی‌دیگری سقوط نمودند تا اینکه در سال 1991م "جنگ سرد" رسماً پایان شده اعلان گردید.

## خلاصه

افغانها اگر در فروپاشی دیوار برلین نقش مستقیم نداشتند؛ بدون شک در فروپاشی این دیوار و آزادسازی ملت‌های دربند اروپایی و آسیایی زیر سلطه شوروی؛ نقش غیر مستقیم کلان داشتند. چرا که مقاومت دلیرانه مردم افغانستان و قربانی‌های بیدریغ‌شان علیه یک دهه اشغال شوروی بود که به نقش اتحاد شوروی به عنوان یک ابر قدرت نقطه‌ای پایان گذاشته طلسم بلاک کمونیستی را درهم شکست. افغانها یک دهه از 1978م تا 1989م بخاطر نجات جهان از دیو کمونیسم قربانی‌های زیادی دادند که یک و نیم میلیون شهید، یک و نیم میلیون معلول، یتیم و بیوه، ویرانی بیش از 60 فیصد از آبادی و اقتصاد کشور، مهاجرت جبری بیش از پنج میلیون انسان، بخش کوچکی ازین قربانیها می‌باشد، درحالیکه فهرست ویرانی‌های معنوی که توسط افغانها تقدیم شده، بسیار طویل است. اما افسوس که تمام این قربانی‌ها از طرف دیگران با بی‌دردی جواب داده شد. ما؛ همه هستی مادی و معنوی خود را در جهاد علیه اتحاد شوروی به داو گذاشتیم تا دنیا را از شر اهریمن جنگ و یک ابر قدرت جنگ طلب در امان بسازیم. اما افسوس که دیگران دست به دست هم دادند تا به تداوم جنگ در کشور ما همکاری نمایند.

## د هوا ککړتیا له جگړې زیاته قرباني له افغانانو اخلي



د نړۍ د هوا د حالاتو د څېړنې ډلې "د راپور پربنسټ، چې د عقرب میاشتې په ۲۲ مه نېټه خپور شوی دی په کې راغلي، چې په افغانستان کې د هوا د ککړتیا د قربانیانو شمېر د جگړې له قربانیانو څخه زیات دی، د یاد راپور له مخې په ۲۰۱۷ م کال کې په افغانستان کې ۲۶ زره کسان د هوا ککړتیا له کبله وژل شوي. د یوناما د سیاسي استازولۍ د ادارې د راپور په اساس، چې په همدې کال (۲۰۱۷ م) کال کې د جگړو له کبله ۳۴۸۳ عام وگړي وژل شوي وو.

دا په داسې حال کې ده، چې د هوا سرېدو سره هوا لا پسې ککړه کېږي او په ژمي کې ډېری کورنۍ په افغانستان کې د خپلو کورونو تودولو لپاره له لرگیو، سکرو او له نورو سوزیدونکو شیانو کار اخلي. په همدې حال کې د افغانستان د چاپېریال ساتنې ملي اداره هم د هوا د ککړتیا په تړاو اندېښنه لري. د یادې ادارې چارواکي وايي، چې د کابل هوا د ککړتیا د کنټرول لپاره پلانونه په لاره اچولي خو د درېیو لسيزو جگړو له کبله ښاري بنسټونه، د اوبو رسولو سیستم، برېښنا، حمل او نقل او شنې سیمې له لمنځه تللي دي. او کابل په اټکلیز ډول د کابو شپږ میلیونه نفوس سره د نړۍ له گټې گونې ډکو ښارونو څخه بلل کېږي.

د دې اوونۍ په تحلیل کې مو په نړۍ کې د هوا د ککړتیا وضعیت، په افغانستان او په تېره بیا په کابل کې د هوا ککړتیا وضعیت او د مخنیوي لارې چارو باندې مو شننه کړې.

### په نړۍ کې د هوا د ککړتیا وضعیت

د روغتیا نړېوال سازمان د ۲۰۱۹ م کال په فبرورۍ میاشت کې د نړۍ د اقلیمي وضعیت په اړه راپور خپور کړ، په دې راپور کې راغلي، چې د نړۍ د ټول نفوس له هرو لسو کسانو یې نهه نفره ککړه هوا تنفس کوي، چې دا



وضعیت د درېیمې نړۍ هېوادونو کې زیات دی لکه افریقایي او آسیایي هېوادونو کې. د یاد راپور په اساس هر کال په نړۍ کې ۷.۲ میلیون کسان د ککړې هوا د تنفس له امله په مختلفو تنفسي ناروغیو اخته کیږي او په پایله کې خپل ژوند له لاسه ورکوي، چې په افغانستان کې د مړینې یاده شمېره په ۲۰۱۷م کال کې د نړۍ د هوا د حالاتو د څېړنې د ډلې د راپور په اساس ۲۶۰۰۰ زره کسانو پورې رسېدله. د راپور موندنو دا هم ښوولې، چې په تېرو شپږو کلونو کې د هوا د ککړتیا کچه لوړه پاتې شوې او یوازې د امریکا او اروپا په ځینو برخو کې دغه کچه په کمېدو ده. د هوا د ککړتیا تر ټولو لوی لاملونه د ډبرو د سکرو په مټ چلېدونکې برېښنايي بټۍ، ډیزلي او پټرولي ترانسپورتي وسیلې او په کورونو کې کارېدونکي د سون توکي جوړوي. دغه څېړنه وايي، د نړۍ تر ټولو ډېر نېستمن درې میلیارده وگړي د پخلي پاکې ټکنالوژۍ ته لاسرسی نه لري، خو وايي په دې اړه یو څه پرمختګ شوی دی. چې اشاره یې هند کې ځینو پروژو ته وه، چې بې وزله کسانو ته د سون پاک تېل ورکول کېږي. د روغتیا د نړیوالې ادارې د عامې روغتیا مشر ډاکټره ماریا نیرا وايي، د نړۍ په ډېری برخو کې د هوا د ککړتیا کچه په خطرناک ډول اوچته ده او په نړېواله کچه د چاپېریال لپاره خطرناک ګواښ دی. اغلې نیرا له لویو ښارونو سره ټکوي چې وايي د هوا د ککړتیا کچه یې تر پنځو څلو تر هغې لوړه ده، چې له روغتیايي پلوه خوندي بلل کېږي. نوموړې اسيا او افریقا ته ګوته نیسي او وايي د هوا له ککړتیا سره د تړلو مړینو ۹۰ سلنه په دې دوه لویو وچو کې پېښېږي.

## کابل د نړۍ ۴م ککړ ښار دی

د هوا پېژندنې نړېوالې ادارې په ۲۰۱۸م کال کې کابل ښار په نړۍ کې د ککړې هوا له کبله لومړی ښار اعلان کړ خو د سړ کال په درجه بندی کې نوی ډهلي، لاهور او کراچۍ ښارونه له کابل نه مخکې شوي او کابل د نړۍ څلورم نمبر ککړ ښار بللی شوی، په دې اړه د ډبلیو ایچ په یوه راپور کې ویل شوي، چې د کابل ښار ۸۰ سلنه اوسیدونکي اوس هم داسې هوا تنفس کوي، چې کیفیت یې تیت دی. په راپور کې ویل شوي، د کابل ښار د هوا ککړوالی د سږو سرطان، سالنډۍ او ځینو نورو ناروغیو رامنځته کېدو خطر ډېر کړی، او له امله یې هر کال زرګونه انسانان له وخته وړاندې خپل ژوند له لاسه ورکوي. د دغه بنسټ د راپور په اساس، په تېرو پنځو کلونو کې په اوسط ډول د کابل د هوا د ککړتیا کچه اته سلنه لوړه شوې، چې له امله یې وضعیت لا پسې د اندېښنې وړ شوی دی. د چاپېریال ساتنې ملي اداره وايي، چې د کابل په هوا کې معلقو ذراتو غلظت، کله په یوه متر مکعب کې تر ۵۰۰ مایکرو ګرامه پورې رسېږي، په داسې حال کې، چې له ۱۵۰ مایکرو ګرامو پورته، ګواښوونکې بلل کېږي. دغه اداره زیاتوي چې د کابل څه باندې پنځوس سلنه واټونه کرېږ شوي نه دي او دا ستونزه د کابل ښار د هوا د ککړتیا یو اصلي لامل بلل کېږي. همدارنګه د نفوس زیاتوالی، د ډبرو سکرو، پلاستيکو او لرګیو استعمال د پخلي او د کورونو د ګرمولو په موخه، ډېری وخت د برېښنا نشتون، چې له امله یې د جنراتورونو څخه ګټه اخستل کېږي، د شنې ساحې نشتون او د موټرو زیاتوالی، چې له امله یې د معلقو ذراتو په خوا کې د کاربن مونو اکساید، سلفر ډای اکساید، نایتروجن ډای اکساید، سرب او اوزون په هوا کې زیات شوي او په پایله کې د هوا د ککړېدو سبب شوي.

## د مخنیوي لارې چارې

د هوا د ککړتیا د کنټرول په موخه دولت باید لاندې څو ټکو ته پام وکړي

د هوا ککړتیا د مخنیوي تر ټولو اساسي حل دا دی چې د ککړتیا ټول اصلي لاملونه ختم کړل شي، د سکرو او ټیټ کیفیت تیلو پرځای پاکه (رینیوبل) انرژي، یعنی لمريز او بادي انرژي وکارېږي. په هره سیمه کې د کثافتو او بیکاره شیانو لپاره د سوځولو په موخه ځایونه جوړ شي، په دې کار سره به په عامه ځایونو کې د سون مخه ونیول شي او له بلې خوا دا امکان هم شته چې په ډېره اسانۍ سره له دې لارې برېښنا تولید کړای شي. د ښاري ترانسپورت معیاري کول او په ښار کې د شنې ساحې زیاتولو ته توجه وشي. د نفوس په تراکم کېدو باندې فکر وشي او په ټوله کې د یوې هر اړخیزې ستراتېژۍ جوړول او د تطبیق په موخه یې هڅې.

## پایله

دا چې افغانستان سړ کال د هوا پېژندنې نړېوالې ادارې په درجه بندۍ کې شاته تللی دا د حکومت هڅې نه شي بلل کېدای، بلکې هغه ښارونه، چې هغه اوس په دې درجه بندۍ کې له کابل مخکې قرار لري د هغې د هوا د زیات خرابوالي لامل دی، د افغانستان د چاپېریال ساتنې ملي ادارې سړ کال د تلې / میزان میاشتې په ۱۴مه نېټه اعلان وکړ، چې په کابل کې د هوا د ککړتیا د مخنیوي په موخه یې د ۱۳ سکتورونو په همکارۍ پنځه کلن پلان جوړ کړی، چې په پلي کېدو سره به یې تر ډېره د هوا د ککړتیا مخه ونیول شي. چاپېریال ساتنه د یو هېواد دننه د مختلفو ادارو هر اړخیزو همکاريو ته اړتیا لري، له ټولو لومړی باید د چاپېریال ساتنې ملي اداره د دې پلان په تطبیق کې خپل رول اداء کړي او د چاپېریال د قانون د تطبیق په خاطر جدي اقدامات وکړي، او د سرغړونې په صورت کې قضایې ارګانونه خپل اجرات ترسره کړي. عامو وگړو ته پکار ده، چې له هغو کارونو ډډه وکړي، چې چاپېریال ته د ضرر سبب ګرځي. د بېلګې په توګه په نویو ودانیو کې د خراب کیفیت تشنابونه، عامه ځایونو کې د پلاستيکونو، ټایرونو او نورو چټلیو سوځول، په کورونو، هوټلونو او نانوایانو کې د خشاکو په توګه د لرګیو یا د ډبرو سکارو سوځول او د زاړه ماشینونو موټرونه کارول، ټول هغه څه دي چې د استعمال په کموالي یې کولای شو تر ډېره بریده شته ستونزې راکمې کړو.

ارتباط با ما:

ایمیل: [csrskabul@gmail.com](mailto:csrskabul@gmail.com) - [info@csrskabul.com](mailto:info@csrskabul.com)

ویب سایټ: [www.csrskabul.com](http://www.csrskabul.com) -- [www.csrskabul.af](http://www.csrskabul.af)

شماره تماس دفتر: +93 (0) 784089590



لطفا نظریات و پیشنهادات خود را جهت بهبود مطالب این نشریه به ما ارسال دارید.